

Pagna ewlenija>Proċeduri tal-qorti>Kawżi ċivili>Il-qorti ta' liema pajjiż hija responsabbli?

Il-qorti ta' liema pajjiż hija responsabbli?

Bulgarija

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Fil-proċedimenti ċivili, il-qorti ordinarji jeżaminaw u jieħdu deċiżjonijiet dwar tilwim u kwistjonijiet legali oħrajn li jirriżultaw minn relazzjonijiet fid-dritt ċivili (l-Artikolu 14(1) tal-Kodiċi ta' Proċedura Ċivili (Grazhdanski protsesualen kodeks) (GPK)). Xi qorti provinċjali kbar għandhom taqsimiet kummerċjali awtonomi, separati mit-taqsimiet kriminali u ċivili.

L-azzjonijiet għal indennizz ikkawżat lil individwi jew persuni ġuridiċi minn atti, azzjonijiet jew ommissjonijiet illegali ta' awtoritajiet eżekuttivi u l-uffiċjali tagħhom matul jew b'rabta mal-eżekuzzjoni ta' attivitajiet amministrattivi huma eċċezzjoni għal din ir-regola. Kawżi bħal dawn huma koperti mill-ġurisdizzjoni inizjali tal-qorti amministrattivi, li jismgħu l-kawżi amministrattivi kollha li jikkonċernaw il-ħruġ, il-modifika, ir-revoka jew l-annullament ta' atti amministrattivi u ta' kuntratti amministrattivi u l-protezzjoni minn atti u ommissjonijiet illeċiti tal-amministrazzjoni, bl-eċċezzjoni ta' kawżi koperti mill-ġurisdizzjoni tal-Qorti Amministrattiva Suprema (Varhoven administrativen sad). Ma giet stabbilita l-ebda qorti speċjalizzata oħra fil-qasam tad-dritt ċivili.

Skont il-liġi Bulgara, vittma ta' reat tista' tiftaħ kawża għal indennizz għad-dannu imġarrab kemm skont il-proċedura ċivili kif ukoll skont il-proċedimenti kriminali mibdija kontra l-akkużat. Azzjoni ċivili fi proċedimenti kriminali tista' titressaq kemm kontra l-akkużat kif ukoll kontra persuni oħrajn li jgħorru r-responsabbiltà ċivili għad-dannu kkawżat mir-reat. Wieheċ għandu jzomm f'moħħu li l-qorti tista' tirrifjuta li teżamina l-azzjoni ċivili fil-proċedimenti kriminali. F' tali każ, il-vittma tista' tiftaħ kawża u tasserixxi d-drittijiet tagħha skont il-proċedura standard tad-dritt ċivili.

2 Meta l-qorti ċivili ordinarji jkollhom il-ġurisdizzjoni (jiġifieri jkun l-qorti responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qorti ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qorti distrettwali bħala qorti inferjuri u qorti reġjonali bħala qorti superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Il-qorti distrettwali (rayonen sad) hija l-qorti prinċipali b'ġurisdizzjoni inizjali fuq kawżi ċivili li ma jkunux koperti mill-ġurisdizzjoni inizjali ta' qorti provinċjali (okrazhen sad) (l-Artikolu 103 tal-GPK).

Skont l-Artikolu 104 tal-GPK, il-qorti provinċjali għandhom ġurisdizzjoni inizjali fuq:

konstatazzjoni jew kontestazzjoni tar-rabta ta' filjazżjoni, ir-revoka ta' adozzjoni, it-tqegħid taħt interdizzjoni jew ir-revoka tagħha;

is-sjeda ta' drittijiet in rem fuq proprjetà jekk il-valur tat-talba tkun taqbeż il-BGN 50 000,

tilwima ċivili jew kummerċjali fuq somma ta' iktar minn BGN 25 000 (sakemm it-tilwima ma tkunx tikkonċerna ħlasijiet ta' manteniment, talba skont il-liġi industrijali jew l-irkupra ta' nfiq mhux awtorizzat),

reġistrazzjoni ta' kumpanija inammissibbli, nulla jew skorretta li l-liġi stipula li l-qorti provinċjali jkollhom il-ġurisdizzjoni inizjali;

talbiet, irrispettivament mill-valur tagħhom, magħquda f'rikors wieheċ fil-ġurisdizzjoni ta' qorti provinċjali, jekk ikunu jridu jiġu eżaminati bl-istess proċedura; tilwima sugġetta għall-eżami minn qorti provinċjali skont leġiżlazzjoni oħra.

Skont l-Att dwar il-Kummerċ (Targovski Zakon), il-kawżi miftuħa skont l-Att biex tiddefendi d-drittijiet ta' soċju ta' kumpanija, tikkontesta deċiżjoni tal-azzjonisti ta' kumpanija, tikseb il-kanċellazzjoni tal-inkorporazzjoni ta' kumpanija, tikseb l-għeluq ta' kumpanija jew tiftaħ proċedimenti ta' insolvenza, jiġu eżaminati mill-qorti provinċjali bil-ġurisdizzjoni tal-post tal-kummerċ irreġistrat tal-kumpanija. Il-qorti kompetenti tal-insolvenza hija l-qorti provinċjali bil-ġurisdizzjoni fuq iż-żona fejn in-negozjant ikollu l-uffiċċju prinċipali tiegħu fil-mument tar-rikors biex jinfethu l-proċedimenti ta' insolvenza.

Il-qorti amministrattivi għandhom il-ġurisdizzjoni inizjali fuq kawżi għal indennizz għal danni kkawżati minn strumenti, atti jew ommissjonijiet illegali tal-awtoritajiet u l-uffiċjali amministrattivi.

Kawża ċivili ppreżentata fi proċedimenti kriminali tiġi eżaminata mill-qorti bil-ġurisdizzjoni fuq ir-reat kriminali mwettaq.

2.2 Ġurisdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġurisdizzjoni territorjali

Il-kawżi għandhom jinfethu fil-qorti li jkollha l-ġurisdizzjoni fid-distrett (rayon) fejn ikun residenti l-konvenut jew fejn ikollu l-post ta' kummerċ irreġistrat jew l-uffiċċju prinċipali tiegħu.

Il-kawżi kontra persuni ġuridiċi jridu jinfethu quddiem il-qorti bil-ġurisdizzjoni fuq l-uffiċċju reġistrat tagħhom. F'tilwimiet li jirriżultaw minn relazzjonijiet diretti ma' taqsimiet jew fergħat ta' persuni ġuridiċi, il-kawżi jistgħu alternattivament jinfethu quddiem il-qorti li teżercita l-ġurisdizzjoni fuq il-post ta' dawk it-taqsimiet jew fergħat.

Il-kawżi kontra l-Istat u l-istituzzjonijiet tal-gvern, inklużi t-taqsimiet u l-fergħat tagħhom, iridu jitressqu quddiem il-qorti bil-ġurisdizzjoni tal-post fejn bdiet ir-relazzjoni legali li hija l-bażi tat-tilwima. Meta din ir-relazzjoni legali tkun giet ifformata barra l-pajjiż, il-kawża trid tinfetaħ quddiem il-qorti kompetenti f'Sofija. Kawża kontra xi hadd mingħajr indirizz magħruf trid tinfetaħ fil-qorti li jkollha l-ġurisdizzjoni fuq il-post ta' residenza tal-avukat jew tar-rappreżentant legali tiegħu jew, jekk dan ma jkunx possibbli, fuq il-post ta' residenza tal-attur. Dan japplika wkoll f'każ li l-konvenut ma jkunx residenti l-Bulgarija. Jekk lanqas l-attur ma jkun residenti l-Bulgarija, il-kawża trid tinfetaħ quddiem il-qorti kompetenti f'Sofija.

Il-kawżi kontra minuri jew xi hadd mingħajr kapaċità ġuridika jridu jinfethu fil-qorti bil-ġurisdizzjoni fuq il-post tar-residenza tar-rappreżentant legali tagħhom.

Kawżi dwar wirt, l-irtirar sħiħ jew parzjali ta' testament, il-qasma tal-wirt jew il-kanċellazzjoni ta' qasma volontarja, iridu jinfethu skont il-post fejn infetaħ it-testament. Jekk il-mejjet ikun ċittadin Bulgaru, imma t-testament ikun infetaħ f'pajjiż għajr il-Bulgarija, il-kawża trid tinfetaħ jew fil-qorti bil-ġurisdizzjoni fuq l-aħħar post ta' residenza Bulgara tal-mejjet, jew fuq il-post fejn ikunu jinsabu l-beni tiegħu.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħmel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?

Kawża biex issir talba finanzjarja tajba bbażata fuq kuntratt tista' tinfetaħ fil-qorti bil-ġurisdizzjoni fuq il-post attwali tar-residenza tal-konvenut.

It-talbiet ta' manteniment jistgħu jiġu ppreżentati wkoll quddiem il-qorti b'ġurisdizzjoni fuq il-post ta' residenza tal-attur.

Il-haddiema jistgħu jiftu kawża kontra min iħaddimhom fil-post abitwali tax-xogħol tagħhom.

Tilwim skont il-liġi industrijali bejn barranin, kumpaniji jew impriżi kongunti li għandhom il-post ta' kummerċ irreġistrat tagħhom fil-Bulgarija minn naħa u impjegati barranin li jaħdmu magħhom fil-Bulgarija min-naħa l-oħra, huma taħt il-ġurisdizzjoni tal-qorti fil-post ta' kummerċ irreġistrat tal-impjegatur, sakemm il-partijiet ma jkunux qablu mod ieħor.

Tilwim dwar il-ligi industrijali bejn impjegati b'cittadinanza Bulgara li jaħdmu barra l-pajjiż għal impjegaturi Bulgari jaqgħu taħt il-guriżdzizzjoni tal-qrati ta' Sofija jekk il-kawża tinfetaħ kontra l-impjegatur, u tal-qrati tar-residenza Bulgara tal-impjegat jekk il-kawża tkun kontra l-impjegat.

Kawża għal dannu ingust tista' tinfetaħ quddiem il-qrati ta' fejn ikun seħħ id-dannu.

Kawża kontra konvenuti minn distretti ġudizzjarji differenti jew li tikkonċerna proprjetà mifruxa fuq iktar minn distrett ġudizzjarju wieħed tista' tinfetaħ quddiem il-qorti tal-għażla tal-attur f'wieħed minn dawk id-distretti.

2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħzel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?

Kawżi li jikkonċernaw drittijiet *in rem* fuq proprjetà, id-diviżjoni ta' koproprijetà jew l-istituzzjoni ta' konfini jew ir-riistituzzjoni tad-drittijiet ta' sjieda fuq proprjetà immobbli, iridu jinfetħu fil-qrati ta' fejn tinsab il-proprjetà. Kawżi li jikkonċernaw att pubbliku li jikkonferma drittijiet reali fi proprjetà jew bl-għan tar-riżoluzzjoni, ix-xoljiment jew l-annullament ta' att ta' proprjetà immobbli jrid jiġi ppreżentat ukoll quddiem il-qorti bil-guriżdzizzjoni fuq il-proprjetà.

Il-kawżi minn konsumaturi u kontrihom iridu jitressqu quddiem il-qorti bil-guriżdzizzjoni fuq l-indirizz tal-konsumatur fil-preżent, u jekk ma jkunx hemm indirizz fil-preżent, fuq l-indirizz permanenti tal-konsumatur.

Kawżi għal kumpens skont il-Kodiċi tal-Assigurazzjoni (Kodeks za zastrahovaneto) mibdija mill-persuna offiża kontra assigurator, il-Fond ta' Garanzija (Garantsionen fond) u l-Uffiċċju Nazzjonali tal-Assiguraturi Bulgari tal-Vetturi bil-Mutur (Natsionalno byuro na balgarskite avtomobilni zastrahovатели) iridu jinfetħu fil-qorti bil-guriżdzizzjoni fuq il-post jinsab l-indirizz permanenti jew l-uffiċċju rreġistrat tal-attur meta jkun seħħ l-avveniment assigurat jew fuq il-post fejn seħħ l-avveniment assigurat.

Kawża għal kumpens għal dannu li jirriżulta minn reat kriminali jrid jiġi ppreżentat għal eżami simultanju fil-proċedimenti kriminali mal-qorti li jkollha l-akkuża kriminali quddiemha.

2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-guriżdzizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?

Fil-prinċipju, guriżdzizzjoni determinata mil-ligi ma tistax tiġi riassegnata bi qbil bejn il-partijiet.

Madankollu, il-partijiet f'tilwima ta' proprjetà jistgħu jaqblu li ma japplikawx ir-regoli ta' guriżdzizzjoni territorjali billi jiffirmaw ftehim li jikkonferixxi l-guriżdzizzjoni lil qorti partikolari. Madankollu, dan mhux possibbli meta l-kawża tkun dwar drittijiet *in rem* ta' koproprijetà, l-istituzzjoni ta' konfini jew ir-riistituzzjoni tad-drittijiet ta' sjieda fuq proprjetà immobbli, att pubbliku li jikkonferma drittijiet *in rem* fuq proprjetà jew bl-għan tar-riżoluzzjoni, ix-xoljiment jew l-annullament ta' att ta' proprjetà immobbli, u f'dak il-każ il-ligi tiddetermina liema qorti jkollha l-guriżdzizzjoni territorjali.

F'kawżi li jikkonċernaw il-protezzjoni tal-konsumatur jew il-ligi industrijali, il-ftehimiet bejn il-partijiet dwar liema qorti jkollha l-guriżdzizzjoni huma validi biss jekk ikunu ffirmati wara li tkun qamet it-tilwima.

Il-partijiet f'tilwima dwar proprjetà jistgħu jaqblu li jsoġġu l-kwistjoni bl-arbitraġġ, sakemm ma tkunx tikkonċerna drittijiet *in rem* jew proprjetà immobbli, il-flasijiet ta' manteniment jew il-ligi industrijali. Sabiex jinfetħu proċedimenti ta' arbitraġġ, il-partijiet involuti kollha jridu jikkonkludu ftehim proċedurali speċjali (arbitrazhno sporazumenie jew ftehim ta' arbitraġġ). Il-qorti tal-arbitraġġ tista' tuża kull sors rilevanti ta' dritt internazzjonali u sors Bulgaru speċifiku: l-Att dwar it-Tilwim Kummercjali Internazzjonali (Zakon za mezhdunarodniya targovski arbitrazh).

Skont l-Att dwar it-Tilwim Kummercjali Internazzjonali, ftehim ta' arbitraġġ ifisser li l-partijiet kollha involuti jitolbu li qorti tal-arbitraġġ issolvi t-tilwim kollu li jista' jinqala' jew li nqala' bejniethom jew parti minnu f'relazzjoni kuntrattwali jew nonkuntrattwali. Il-ftehim jista' jiehu l-forma ta' klawżola ta' arbitraġġ f'kuntratt ieħor jew ta' ftehim separat. Ftehim ta' arbitraġġ irid ikun bil-miktub. Qorti tal-arbitraġġ tista' tkun istituzzjoni permanenti jew tista' tinholoq biex tiġi solvuta tilwima partikolari. Qorti tal-arbitraġġ jista' jkollha s-sede barra mill-Bulgarija jekk waħda mill-partijiet tkun normalment ibbażata barra mill-Bulgarija, ikollha l-post ta' kummerċ hemmhekk skont l-istatuti tagħha jew ikollha l-manigment ċentrali tagħha hemmhekk.

3 Meta l-guriżdzizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

L-uniċi qrati speċjalizzati fil-Bulgarija b'guriżdzizzjoni fuq it-tilwimiet fid-dritt ċivili huma l-qrati amministrattivi.

Kawżi kontra l-awtoritajiet eżekuttivi għal indennizz jistgħu jitressqu quddiem il-qorti amministrattiva bil-guriżdzizzjoni tal-post fejn ikun seħħ id-dannu jew tal-indirizz jew l-uffiċċju rreġistrat fil-preżent tal-parti offiża, u meta azzjonijiet ta' dan it-tip jingħaqdu ma' kontestazzjoni tal-att amministrattiv innifsu, dawn iridu jiġu ppreżentati quddiem il-qorti bil-guriżdzizzjoni fuq l-indirizz jew l-uffiċċju rreġistrat tal-appellant (l-Artikolu 133(5) tal-Kodiċi ta' Proċedura Amministrattiva (Administrativno protsesualen kodeks)).

Il-guriżdzizzjoni tal-kawżi amministrattivi kollha hija tal-qrati amministrattivi, ħlief dawk li huma taħt il-guriżdzizzjoni tal-Qorti Amministrattiva Suprema. Il-Qorti Amministrattiva Suprema għandha guriżdzizzjoni inizjali fuq kontestazzjonijiet ta': regolament maħruġ minn awtorità pubblika li mhux kunsill muniċipali, regolament maħruġ mill-Kunsill tal-Ministri, mill-Prim Ministru, mill-Viċi Prim Ministru jew Ministru, deċiżjoni tal-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura, regolament maħruġ mill-Bank Nazzjonali Bulgaru jew kull regolament ieħor li l-ligi tistipula li l-guriżdzizzjoni inizjali fuqhom hija tal-Qorti Amministrattiva Suprema.

L-aħħar aġġornament: 10/09/2021

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhix fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.